

တချူးကတီးဆီကို လာနူယီဂ်ကီစဲဂ်ပူ

တၢ်သံကွၢ်လၢဟံဂ်ဖိဃီဖိသံကွၢ်အီၤ တလီၢ်လီၢ် ဒီးတၢ်စံးဆါ

ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ပတီၢ် တချူးကတီးဆီကို (Universal Prekindergarten (UPK))

န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

ဖဲနူယီဂ်ကီစဲဂ်အပူၤန့ၣ်, ကတီးဆီကိုအံၤ အကွၢ်အဂီၢ် အိၣ်အါကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ပတီၢ် တချူးကတီးဆီကို မ့တမ့ၢ် UPK အံၤမ့ၢ်ဝဲ တချူးကတီးဆီကို (Prekindergarten) တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢကီၢ်စဲဂ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စဲဖိၣ် ဟ့ၣ်စ့ဆီၣ်ထွဲ လၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤကလီၤအီၤ လၢဟံဂ်ဖိဃီဖိတဖၣ်အဂီၢ် ဘၣ်ဆၣ် တၢ်တဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤလၢ ကိၣ်ဖိကိးဂၤ ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်အဂီၢ်ဘၣ်.

မ့ၢ်ယဖိအံၤ ကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီး UPK တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤအဂီၢ်ဂါ.

တမ့ၢ်ဘၣ်. UPK အံၤအခိပညီမ့ၢ်ဝဲ "ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ပတီၢ် တချူးကတီးဆီကို" သန့က, ဖဲနူယီဂ်ကီစဲဂ် အပူၤန့ၣ်, ဟံဂ်ဖိဃီဖိလၢ ကီၢ်ရဲၣ်ကိၣ်ခဲလၢ် ဒီးန့ၣ်ဘၣ် တချူးကတီးဆီကို တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ လၢကတီးခဲအံၤ တသ့ဝဲခဲလၢ်ဘၣ်. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ပညီဖိတၢ် လၢနူယီဂ်ကီစဲဂ် ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဝဲဆူညါန့ၣ်လီၤ.

ယဖိထီၣ်ကတီးဆီကို ကသ့လၢအခါဖဲလဲၣ်.

ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢ ကီၢ်ရဲၣ်ကိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်, ဟံဂ်ဖိဃီဖိအံၤ ဆဲးလီၤန့ၣ်အဖိမံၤ လၢတချူးကတီးဆီကို အဂီၢ်သ့ဝဲ ဖဲအဖိသးန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ် သၢန့ၣ် မ့တမ့ၢ် လွံၢ်န့ၣ် ဖဲလၢဒိၣ်စဲဘၣ် 1 သီ မ့တမ့ၢ် တချူး မုၢ်န့ၣ်မုၢ်သီအံၤအခါ န့ၣ်လီၤ. ဆူညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ဘၣ်ဃး သးန့ၣ်လၢ တၢ်တူၢ်လီၢ်အီၤအဂီၢ်, ဝံသးစူၤဆဲးကျိး နကီၢ်ရဲၣ်ကိၣ် တက့ၢ်.

ဖဲတၢ်ဆဲးလီၤမံၤဝဲအခါန့ၣ်, တၢ်ကဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤတၢ်လီၢ်တတီၤ လၢယဖိအဂီၢ်ဂါ.

တမ့ၢ်ဘၣ်. ဖဲကီၢ်ရဲၣ်လၢ တၢ်ဒီးန့ၣ် UPK သ့အပူၤန့ၣ်, တၢ်န့ၣ်လီၤကိၣ်အံၤ ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢ သးန့ၣ် ဒီးကီၢ်ရဲၣ် ဘျုးတၢ်တၢ်ယုထၢအကျိၤအကျဲအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝံသးစူၤဆဲးကျိး နကီၢ်ရဲၣ်ကိၣ် ဒ်သိး ကသံကွၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်အိၣ်ခိးအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အိၣ်တအိၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

ယမ့ၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢ ယဖိမ့ၢ်တအိၣ်ကတီးသးလၢ UPK အဂီၢ်န့ၣ် ယကဘၣ်မၤဒဲလဲၣ်.

UPK န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မုၢ်သးမၤကလီၤ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢကီၢ်ရဲၣ်ကိၣ် ဒီးဖိသ့တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်တဖၣ် ဒီး/မ့တမ့ၢ် ပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်ဖိတဖၣ် တၢ်တလီၣ်ဘၣ်အီၤဘၣ်ဆၣ် ယုထၢဝဲလၢ ကဆဲးလီၤန့ၣ်အဖိ(တဖၣ်)အမံၤ ဖဲ UPK တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤပူၤ သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ယမ္ဗုထာလာ တဆဲးလီၤန့ၢ်ယဖိမံၤ ဖဲ UPK လၢတန့ၢ်ညါအံၤဘၣ်န့ၢ်, အဝဲသ့ၣ်လဲၤထီၣ်ဝဲဆူညါတန့ၢ် ကသ့ၤ.

တသ့ၣ်ဘၣ်, မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် ကကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီး ကတီဆိကို လၢကိုတၢ်သိၣ်လိန့ၢ်ဆူညါတန့ၢ် အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သန့ၣ်က့, ဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ် ဆ့ၢ်အဖိဆူ နီၢ်တၢ်ပၤ တချုးကတီဆိကို အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤသ့ဝဲ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ထီၣ် UPK ဝံၤအလီၢ်ခံ မ့တမ့ၢ် ဖဲအသိၣ်လိန့ၢ်တၢ်လၢဟံၣ် ဝံၤအလီၢ်ခံန့ၢ်လီၤ.

တချုးတၢ်ထီၣ် UPK န့ၢ်, တကသမံသမိးမၤကွၢ်ယဖိမံၤ.

မ့ၢ်, ဒ်ကိဖိအသီတဖၣ်အသိး, သးန့ၢ် မ့တမ့ၢ် တီၤပတီၢ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤန့ၢ်, တၢ်လိၣ်ဘၣ်အီၤလၢ တၢ်ကမၤကွၢ်အီၤ ဖဲအန့ၢ်လီၤကီၢ်ရဲၣ်ကိအခါန့ၢ်လီၤ. တၢ်သမံသမိးမၤကွၢ်အံၤ ဟ့ၣ်လီၤကိသရၣ်တဖၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤ လၢပဲၤ ဒီးအလုၢ်အပူၤ ဘၣ်ဃးကိဖိတၢ်လၢလၢ ကျိၣ်အတၢ်ကတီၤလၢဟံၣ်, နီၢ်တၢ်စုၣ်စုၣ် အတၢ်သးစၢ်ဆၢတဖၣ်, တၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်ဘါဆူၣ်တဖၣ် ဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

ယဖိအံၤ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ကလိၣ်ဘၣ် ကတီဆိကိုကူၣ်သ့ၣ်လီၤဆီ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတဖၣ်န့ၢ်လီၤ, တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤဖဲ UPK တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤပူၤကသ့ၤ.

မ့ၢ်, ကီၢ်ရဲၣ်ကိအံၤ အိၣ်ဒီးမူဒါလၢ ကဟ့ၣ်လီၤ ကူၣ်သ့ၣ်လီၤဆီတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် ဒီးတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတဖၣ် ဖဲခိၣ်ဃၢၤလီၢ်ကဝီၤလၢ တၢ်တြီဃာ်အစ့ၤကတၢ်အလီၢ်န့ၢ်လီၤ. နကီၢ်ရဲၣ်ကိကမံးတံၢ် လၢကတီဆိကို ကူၣ်သ့ လီၤဆီအဂီၢ်အံၤ ကမၤသကိးတၢ်ဒီးန့ၢ် ဒ်သိးကဟ်ပနီၣ် နဖိ အနီၢ်တၢ်စုၣ်စုၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ (individualized education program (IEP)) အတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ် ဒီးတၢ်တိတ်ဟ် တဖၣ်အံၤ တၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤ န့ၢ်အီၤ ဖဲ UPK တီၤဒီးပူၤဒ်လဲၣ်န့ၢ်လီၤ. လၢန့ၢ်အမံၤညါ, IEP ကဟ်ပနီၣ် တၢ်သိၣ်လိ လီၤလီၤဆီဆီ, တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ လၢအဘၣ်ထွဲတဖၣ်, တၢ်မၤဘၣ်လိာ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ် လၢနဖိကဒီးန့ၢ်ဘၣ်အီၤ ဒ်သိးကဒုးသ့ဒုးဘၣ် အဝဲသ့ၣ် လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဖဲ UPK တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢဒုးပၣ်ဃုာ် ပုၤကိးဂၤအပူၤ လၢအကြးဝဲ ဘၣ်ဝဲအဂ့ၤကတၢ်န့ၢ်လီၤ. လၢဆူညါ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤအဂီၢ်, ကွၢ်ဖဲ နူယီၣ်ကီၢ်စဲၣ် ကူၣ်သ့ဝဲၤကျိၤ (New York State Education Department (NYSED)) တၢ်န့ၢ်ကျဲၤဘၣ်ဃး ကီၢ်ရဲၣ်ကိ အမူဒါတဖၣ် လၢကတီဆိကို အတၢ်ပၣ်ဃုာ်ဖဲ တချုး ကတီဆိကို တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢပဒိၣ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအပူၤ တက့ၢ်.

ကျိၣ်လၢတၢ်ကတီၤအီၤလၢဟံၣ် မ့တမ့ၢ် နီၢ်ကစၢ်ကျိၣ် မ့တမ့ၢ်အဲကလံးကျိၣ်ဘၣ်န့ၢ်, တၢ်ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ယဖိဒ်လဲၣ်.

UPK တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤ ကဘျးစဲဃုာ် တၢ်မၤဖိဖဲကို ဃုာ်ဒီးတၢ်လဲၤခိဖျိတဖၣ် လၢနဖိဟဲစိာ်အီၤလၢဟံၣ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ် ပၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ထံၣ်လၢမဲာ်ချံတဖၣ်, လံာ်လၢကျိၣ်အါကျိၣ်တဖၣ်, ဃုာ်ဒီးတၢ်ဒုးပၣ်ဃုာ် ကျိၣ်လၢတၢ်ကတီၤအီၤလၢဟံၣ် လၢတီၤဒီးပူၤဒ်တကတီၢ်န့ၢ်လီၤ. ဖိသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်အီၤ လၢကစူးကါ ကျိၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအအိၣ်ဒီးအီၤခဲလၢာ် ဒ်သိးကမၤဂ့ၤထီၣ် အဲကလံးကျိၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် အဂီၢ်လီၤ. ဒ်သိးကမၤစၢၤနဖိဃုာ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါ န့ၢ်ခိၣ်ဃၢၤလၢအသီအံၤအဂီၢ်, တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢ တၢ်ကစူးကါကျိၣ် လၢတၢ်ကတီၤအီၤလၢဟံၣ်ဆူညါ, ဒီးပၤဃာ် လုာ်ထၢထူသန့တဖၣ် ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လဲၤ လၢအအိၣ်ဖဲထံၣ်တၢ်အိၣ်မူ တနံၤဘၣ်တနံၤအပူၤန့ၢ်လီၤ.

နမ့ၢ်ဃုဒီးန့ၢ်အါထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤ လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၢ်, ဝံသးစူၤ စူးကါဟံၣ်ယဲၤဘျးစဲ မ့တမ့ၢ် အံမ့(လ) လၢလံာ်အံၤတက့ၢ်.

<https://www.nysed.gov/early-learning>
OEL@nysed.gov